

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ รูปแบบการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา บ้านหล่อชา (อาข่า) ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ชื่อผู้เขียน นางสาวจิตราภา พันธวิไล

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ฉัตรแก้ว สิมารักษ์	ประธานกรรมการ
รศ. บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา	กรรมการ
รศ. ประหยัด ปานดี	กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่องรูปแบบการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา บ้านหล่อชา (อาข่า) ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ ศึกษารูปแบบและวิธีการในการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งมีการดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน และวิเคราะห์พร้อมเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมในอนาคต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 46 คน 2) ผู้ให้ข้อมูลซึ่งได้เข้าร่วมการอภิปรายกลุ่ม จำนวน 41 คน และ 3) ตัวแทนของนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 100 คน โดยวิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ด้านรูปแบบและวิธีการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมบ้านหล่อชา ซึ่งมีการดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน เป็นการทำงานร่วมกันของชุมชน กับ สมาคมพัฒนา

ประชากรและชุมชน-เชียงราย โดยแต่ละฝ่ายมีโครงสร้างองค์กรเพื่อการดำเนินงานอย่างชัดเจน คือ ชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านตามโครงสร้างองค์กรที่จัดไว้ ทั้งในด้านการจัดการพื้นที่หมู่บ้าน รูปแบบการนำเที่ยว บุคลากร การเงิน/บัญชีของโครงการ ส่วนสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน-เชียงรายเป็นพี่เลี้ยงในด้านการลงทุนด้วยการให้กู้ยืมกองทุนหมุนเวียน โดยปลอดดอกเบี้ย ด้านนโยบาย และด้านการตลาด อย่างไรก็ตาม จากการตอบแบบสอบถามพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพอใจในการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมาก ทั้งด้านสิ่งดึงดูดใจ ความพร้อมของบุคลากรและการจัดการหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมของชุมชน และสิ่งอำนวยความสะดวก ยกเว้นเพียงด้านการเข้าถึงซึ่งพอใจในระดับปานกลาง

ด้านรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วมในอนาคต พบว่า องค์กรเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนจะต้องเป็นเอกเทศ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันอย่างชัดเจน ที่สำคัญจะต้องมีฝ่ายพัฒนาจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น และฝ่ายพัฒนาบุคลากร โดยคัดเลือกจากเยาวชนและชาวบ้านผู้สนใจในการทำงานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้ ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจังมากขึ้น ผู้นำและคณะกรรมการดำเนินงานจะต้องมีความเข้มแข็ง มีการจัดการด้านการเงินและบัญชีอย่างรอบคอบ โปร่งใส ทั้งต้องช่วยกันคิดรูปแบบการนำเที่ยวที่แสดงถึงลักษณะเด่นทางด้านวัฒนธรรม และธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว โดยต้องคำนึงถึงการจัดการด้านขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และต่อไปควรมีการพัฒนาทักษะในการจัดการด้านการตลาดด้วยตนเอง

ในการศึกษาครั้งนี้ พบอีกว่า สมาชิกส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการต้องการรายได้จากนักท่องเที่ยวเพื่อยังชีพมากกว่าที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมของชนเผ่า การมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นอยู่ยังไม่ใช่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและไม่ได้มีการประเมินผลอย่างจริงจัง แม้ว่าชาวบ้านจะมีส่วนร่วมคิดรูปแบบใหม่ในการปันผลและแบ่งผลประโยชน์ แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนยังไม่เข้มแข็งพอ เนื่องจากขาดผู้นำที่มีทักษะด้านการจัดการและการท่องเที่ยว สภาพความเป็นอยู่ที่บีบคั้นทำให้ชาวบ้านต้องหาเงินเพื่อยังชีพ ส่งผลให้วัฒนธรรมเปลี่ยนไปเป็นวัฒนธรรมเพื่อการค้า นอกจากนี้ยังพบว่ามีแนวโน้มในเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะขาดหายไปในอนาคต เพราะเยาวชนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านไม่ยอมรับ

Independent Study Title	A Community Participatory Village Management Model for Cultural Tourism : A Case Study of Baan Lorcha (Akha), Mae Yao Sub-district, Mueang District, Chiang Rai Province		
Author	Mrs. Sujitrapa Phanwilai		
M.A.	Tourism Industry Management		
Examining Committee	Lecturer Chatkaew	Simaraks	Chairman
	Assoc. Prof. Boonlert	Jittangwattana	Member
	Assoc. Prof. Prayad	Pandee	Member

ABSTRACT

This Independent Study was conducted to study the present management methods and model of Baan Lorcha Community Participatory Village and to analyze as well as suggest the appropriate management models for such development of the Community Participatory Village in the future.

For this study, three sample groups or parties were chosen. The first group is forty-six persons of Key Informants. The second group, forty-one persons, who attended the Group Discussion. The third party was one hundred of the international tourists. A qualitative study, this research was based on data obtained through non-participation observation, unstructured and structured interviews, group discussion and questionnaire. The data were, then, analyzed by using descriptive statistics that consisted of frequency distribution, percentage, means and standard deviation. The data gathered from interviews and group discussion were analyzed by using content analysis.

The results were as follows:

Firstly, the community implementation and management model is the co-operation between the community itself and the NGO – Population and Community Development Association (PDA-Chiang Rai). The Community Tourism Committee is responsible on the area provision, type of the village tour, personnel, community accounting and financing while PDA-Chiang Rai, as the consultant, assists in budgeting the project investment (Revolving Fund without interest), project management and especially marketing. However, the questionnaire's responses stated that foreign tourists' satisfaction has been rated "very high" for village attractions, promptness of personnel and village management, people participation including amenities with the exception of "fair" for accessibility.

Secondly, the appropriate models of the future development of the community participatory village should be as follows : the independent establishment of the Community Tourism Committee with an effective operational system, also the new formation of the Akha cultural conservation awareness section as well as staff development section by selecting from the young people and villagers who are interested in local cultural conservation, the more concentration of the committee's tourism organization on the village activities as well as the leaders and steering committees with active and cautious in transparent accounting and financial management. New models of village activities that exposing outstanding natural and cultural distinction should be created with the necessity of proper arrangement on carrying capacity. Marketing management skill should be provided for the near future handling by the Village Community Tourism Committee.

Analysis also found that the villager's participation has mostly been the need for more income to earn their living than to conserve their own culture due to their poor standard of living. The community culture was thus changed into commercialization. The genuine participation of the community did not actually existed and the assessment was not seriously conducted. Despite the fact that villagers participated in creating new model of benefit-sharing, the community participatory was not yet strengthened enough due to the lack of management and tourism skill leaders. The local intellectual transfer was becoming disappear due to the ignorance of the new generation.